

82479.

D

SIDNEY WHITMAN:

ŽIDÉ V RAKOUSKU

PŘELOŽIL J. M.

— CENA 8 kr. —

NA ŽÍŽKOVĚ 1897.

V komisi knihkupectví Josefa Jirmana. Husova tř. 48.. — Tiskem Jos. Bašťaře.

Naturum expellas furca; tamen usque recurrat.

Horatius.

I.

Když Rusko, Německo a Rakousko rozkouskovali Polsku a rozdělili ji mezi sebe, převzali tím jádro nynějšího svého rozvětveného obyvatelstva židovského.

Bylať Polska po dlouhou dobu oblíbeným zátiším semitského plemene, zahnaného v ty strany ze Západu středověkými pronásledováními v Německu, Francii a jinde. Zdá se to věru býti šlehem dějinné spravedlnosti, že za našich časů Židé hrozí se domoci duševní i hmotné nadvlády v Rusku i v Německu, právě tak jako v Rakousku.

Za panování prvních Romanovů¹⁾ byl Židům zakázán pobyt v Rusku. Dnes polští Židé v Rusku rozšířili se daleko a široko po celé carské říši a jejich počet páčí se na čtyry až šest miliónů duší.

Tak úžasně pokračovalo rozmnožování se židovského plemene v Evropě v tomto století, že v samotném Německu nalézá se větší počet Židů, nežli byl v království Polském za doby jeho prvního rozdělení, v kterémžto čase Polska chovala ve své oblasti více Židů, nežli jich obsahovala celá ostatní Evropa²⁾.

Avšak Rakousko-Uhersko jest zemí, kde hned po Rusku dědictví Polsky mělo v zápětí největší vzrůst židovského obyvatelstva. Když císař František I. navštívil Lvov, hlavní město rakouského Polska, byl v prvním okamžiku tak překvapen množstvím Židů, že zvolal ke své družině: „Nyní vím, proč nosím titul krále Jerusálémského!“ — A opravdu, v době moderní není země ve světě, kde by Židé tvořili tak působivý útvar, jako

¹⁾ Od roku 1613—1730, po přeslici až do r. 1762. Chvalnou pověst jako zákonodárce získal si Alexej (1645—1676). Poz. překlad.

²⁾ Úřední sčítání z r. 1772 páčí veškeré židovské obyvatelstvo Pelsky a Litvy na 308.500 duší. V Německu nalézá se dnes 600.000 Židů.

v Rakousko-Uhersku. An život venkovský soustřeďuje se víc a více ve velkých městech, nalezá Němec, Slovan i Maďar houževnatějšího soutězníka v Israelitovi.

Nedlouhá uplynula doba od r. 1867, co poprvé dosáhli Židé stejných práv politických s ostatními státními občany, a přece již jest nemožno pojednávatí o zemi té etnologicky, psychologicky neb ekonomicky bez zřetele k židovským živlům, které se v ní nacházejí.

Jejich úžasný vzrůst co do počtu jakož i vlivu a bohatství vrhá jasné světlo na politickou a intelektuální ochablost či spíše nedostatek síly k odporu té části Rakušanů, již lze považovati za kmen, anebo za konglomerát kmenů.

Moc Židů v Rakousku ukazuje nám za příčinou řevnivosti, s kterou se na všech stranách setkává, pravý stupeň měřítka neschopnosti Rakušanů k závodění s nimi v boji o bytí ve století devatenáctém.

Ze stanoviska národohospodářského rovněž Žid jest nejvýznamnějším činitelem v Rakousko-Uhersku; zatím co jiné kmeny vzájemným zápolením snaží se působiti na politickou budoucnost Rakousko-Uherska, židovský živel brozí ji během času přetvořiti jak ve směru ekonomickém tak i ve společenském.

Následující číslíce objasní poněkud poměr a vzrůst židovského národu v Rakousko-Uhersku

Dle sčítání z r. 1890¹⁾ napočítáno mezi veškerým obyvatelstvem 37,786.346 v Rakousko-Uhersku 1,643.708 Židů²⁾, z nichž na Uhry samotné připadá 641.000.

Jedno sto tisíc těchto nalézá se v hlavním městě Budapešti; oni tvoří jednu pětinu veškerého obyvatelstva tamnějšího³⁾.

Avšak tyto číslíce žádným způsobem nevyčerpávají nynější počet židovského plemene v Uhrách.

Neboť dobře známé jest faktum, že na 25% Židů v Uhrách poznenáhla se pomadařstilo a jména maďarského původu přijalo; tito neobjevují se ve statistických údajích jakožto Židé vykázáni.

¹⁾ Sčítání z roku 1890, týkající se Uher není dosud (1892) přístupno.

²⁾ Plný význam těchto číslíc vynikne lépe, když uvážíme, že v letech 1848—1849 nalézalo se dle almanachu Gothajského pouze 746.891 Židů v celé zemi. V r. 1864 tento počet vzrostl na 1,121.000, (683.000 v Cislajtánii, 428.000 v Translajtánii).

³⁾ Od uherského tolerančního ediktu pro Židy z r. 1872 hrnuli se Židé houfně do Budapešti. V r. 1842 žilo pouze 7586 Židů v Pešti, který tehdyž ještě byl odloučen od Budína, druhé to polovice města na protějším břehu Dunaje.

Okolnost, že Maďaři sami jsou asiatského původu a větším dílem protestanti, usnadnila tento pochod, kterému jinde katolická církev všemi možnými prostředky zabrániti hledí.

Že tento vzrůst Židů v Uhrách patrně spůsobilý jest ještě dále pokračovati, dokazuje statistika narození a úmrtí. Kdežto v letech 1866—1870 průměrná převaha narození nad úmrtím v Uhrách 17 ze sta dosahovala, činila u Židů 493 ze sta. Není příčiny k domněnce, že by se tento poměr od té doby podstatně byl změnil.

Dle sčítání z r. 1890, týkajícího se samotného Rakouska¹⁾, čítalo totéž 1,143.000 Židů při povšechném obyvat. 23,895.000 duší.

Kdežto v r. 1857 ve Vídni pouze 32 Židů na tisíc obyvatelů přišlo, stoupl ten poměr v r. 1890 na 122 k 1000. — Neboť dle sčítání tohoto roku měla Vídeň 118.495 Židů mezi 1,214.363 obyvateli.

V tomtéž roce přestoupilo ve Vídni 55 katolíků na víru židovskou! Pouze v jediném okresu starého města (Leopoldstadt) žije nyní 49.098 Židů mezi 104.934 katolíky, skoro zrovna tolik, jako v celé Velké Británii. — Vídeňský adresář vykazuje k pěti stům „Kohnů“. Počítáme-li jednu rodinu průměrně na pět osob, znamená to, že žije ve Vídni půltřetího tisíce Židů pode jménem Kohn²⁾.

Avšak ani tato imponující statistika nepodává nám — rovněž jako by to ani vzrůst jejich bohatství neučinil — pravého pojmu o skutečné převaze židovského plemene v Rakousko-Uhersku.

II.

Duševní nadvláda Židů v Rakouské říši jest nápadnějši, nežli nahromadění jejich bohatství a všestrannost jejich povolání. V první řadě sluší poukázati k tomu, že ačkoli počet jejich obnáší pouze asi 5 procent veškerého obyvatelstva, poměrný počet jejich na universitách rakouských v r. 1887-8 činil 19·3 prct. (V zimním semestru 1887-8 nalezalo se na rakouských universitách 15.362 studujících.)

¹⁾ Totiž zemi, na říšské radě zastoupených.

²⁾ Mimo to vyskytují se jména: Rose 6, Rosenbaum 47, Rosenberg 105, Rosenberger 36, Rosenblatt 5, Rosenblüh 6, Rosenbusch 3, Rosenblum 2, Rosenfeld 83, Rosengarten 3, Rosenstein 7, Rosenstock 6, Rosenstrauch 7, Rosenstraus 1, Rosenthal 66, Rosentritt 1, Rosenwald 3, Rosenwasser 3, Rosenzweig 48krát. Z této květeny zastoupeno jest v Leopoldově 141 (=31 $\frac{3}{4}$ %).

Když vstoupí těchto devatenáct procent Židů jednou do života, zaplaví všechny vědecké odbory, ponechávající ostatnímu zástupu svých soukmenovců, aby zápolil s žalostně neschopným Rakušanem na poli podnikavosti obchodní a výrobní.

V Německu jest Žid skoro, ač ne zcela, tak mocný v peněžních a obchodních záležitostech jako v Rakousku, ale zřídka potkáváme se s ním jako s továrníkem; — dozor na práci a zdoluhavý mechanický postup v „dělání peněz“, činí z tovární výroby zaměstnání, které židovskému duchu nejméně odpovídá. Nicméně v Rakousku Žid jest všudypřítomný i jako továrník. Toto faktum jest snad nejvíce zdrcující známkou rakouské nedostatečnosti, podniknouti moderní boj o bytí za stejných podmínek s houževnatějším Orientálcem.

V obecných školách vídeňských (Städtische Volksschulen) nalezalo se ve školním roce 1890-1 mezi 42 624 hochy okrouhle vzato 5600 Židů, kdežto právě v tu dobu na školách průmyslových, vybírajících si žáky ze škol obecných, bylo mezi 6274 žáky pouze 110 Židů. Z toho jde jasně na jevo, jak nepatrné jest procento Židů, kteří vyvolí si skromnější povolání, učití se řemeslu, místo aby se rozhodli pro obchod.

Židé jsou všemocně zastoupeni ve všech podnicích, kteréž zabezpečují vliv, nabytí peněz a postup ku předu vůbec. Všude jejich vliv vybočuje z mezí, jejich počtu odpovídajících — jakkoli množství jich je značné — rovněž tak v akademických odvětvích práv, lékařství a písemnictví, jako v obchodě a průmyslu.

Oni tvoří rozhodující vrstvu ve všech větších městech, kde soustředí se politický a obchodní život, tak dobře jako ve venkovských střediscích zemědělské tržby. Oni ovládají trhy, stojí v popředí peněžníků a — vyjma ojedinělý případ v Čechách — řídí veřejné mínění. Plodinové a peněžní bursy ve Vídni, v Praze a v Budapešti jsou opuštěny o židovských svátcích. Židovské vídeňské syndykáty bankovní, jak se praví, drží v zástavě převážnou většinu půdy zemské v Uhrách. Veškeré železnice, které nenáleží státu, nalezájí se pod jejich dohledem. Nesčetné továrny nemohly by pokračovati ve výrobě, kdyby židovští peněžníci nesprostředkovali jim odbyť.

A co veřejného mínění se týče, pokud vyjadřuje se prostřednictvím novin, s jedinou již zmíněnou výjimkou¹⁾ jest to Žid,

¹⁾ U Čechů.

který mluví ve jméně lidu, ať již maďarského nebo germánského. Vzдор výbojnému národnímu sebevědomí Maďarů, když tento pocit nalézá výrazu, stává se to skoro bez výjimky pérem Žida. Taktéž, zemře-li panovník, státník nebo vynikající vojevůdce, jest to Žid, jenž vypracuje posmrtnou vzpomínku, předkládaje zásluby zesnulého k ocenění obecnstva.

O velkých římsko-katolických svátcích, jako o vánocích, velkonocích a p. jest to opět Žid, který oslavuje příležitost tu úvodním článkem a napomíná milé křesťany, aby se chovali jako takoví; často dokládaje se bibli. —

Tak u příležitosti nedávné 25leté ročnice vyrovnání Rakouska s Uhry vídeňská Neue Freie Presse (ze dne 5. června 1892) zakončila vhodně nanejvýš optimisticky článek úvodní následujícím citátem ze Skutků Apoštolských, kap. 2, verš 1.: „A když se naplnilo dní padesáte, byli všickni jednomyslně pospolu“.

III.

Předešlé údaje nenechávají nás v pochybnostech, že v boji o bytí, jak týž nyní v Rakousko-Uhersku se podniká, Židé nepochybně zvítězí, a dle všeho vítězi zůstanou. V uvážení předpojatosti a nenávisti, s níž se potkávali a dosud potkávají, shledáme, že jest zatežko vyhnouti se uzávěru, že jejich bojovná síla jest schopna zvýšiti v budoucnosti jejich nadvládu v poměru čtvercovém k rozvoji jejich bohatství a počtu, ba, obrazně řečeno, v poměru řitící se laviny.

Z toho vysvitá, že když — ač plemenem rozdílní a předmětem naší nelibosti jsouce — přece schopni jsou v závodění o chléb vezdejší nám na vzdory domoci se úspěchů, zdar jejich jest správným měřítkem naší chabosti, ať již společenské, politické neb hospodářské.

V Rakousku tato chabost jest částečně politická, leč hlavně obchodní a hospodářská, jak již vytčeno bylo. — Ve společenském životě třímá Austria ještě svůj odvěký prapor a nechtějíc míti nic se Židy, až na malé výjimky ze středu společnosti je vylučuje, bez ohledu na jejich bohatství.¹⁾ Vše to jest velmi významno vzhledem k budoucnosti, když uvážíme, že na rozdíl od Židů ve Francii, Anglii, Americe a Německu větší počet Židů rakouských ještě bidně hudlaří ve východních částech Haliče a na

¹⁾ V zemích, kde společnost opustila své zastaralé hranice, Žid, ač snad neoblíben, stává se zásluhou svých peněz všemocným jakožto předák společnosti.

pustách uherských.¹⁾ Jest to tedy pouze „élita“, nepatrná menšina Židů, jež dosáhla tak mnoho. Potrvají-li jejich úspěchy, jsou patrně určeni tvořiti velké procento aristokracie v zemi, vzdor veškerému odporu. Nelze předpokládati, že by to jinak dopadnouti mohlo. Neboť aristokracie zítřka musí sestávati jen z těch nejopatrnějších, kteří ve všech podnicích životních úspěchu dosáhli. Ti, kteří vše se zdarem provedli, ti nejlepší — hoi aristoi — starověku byli skutečně pouze ti, kteří vyznamenali se ve válce povahou, schopnostmi a rozumem — nejrovněžnější hlavy — nejsilnější. Válka dosud trvá; jest pouze jiného druhu. Její povaha jest hospodářská; její kořist: milióny; její porážka: nouze.

Proto dokonalost ve způsobu získání peněz jest největším a nejdůležitějším přívlastkem představy o tom nejlepším: plavby nejschopnější v bouři moderního života. A zdá se velmi pravdě podobno, že v nastávající době stane se to jediným potřebným přívlastkem ne pouze v Rakousku, nýbrž v celém světě.

IV.

Tato síla Žida a tato slabost Rakušana jest převážně, jestli ne vůbec, kořenem záští a osočování, jichž prvnější jest předmětem. Nejslabší křesťané jsou to, kteří sočí na Židy nejvíce, nemohouce si představit, že osočování není důsledným přívlastkem nelibosti. Ne že by Židé byli nakloněni tuto nenávist zmírniti. Oni již jsou si vědomi své moci a když vyhrožováno jim bylo vyhnáním, dali známou odpověď: „Jděte pryč sami, vy hloupi křesťané, když se zde necítíte šťastnými“.

Škoda, že ve svém odporu k plemenu, které jest tak valně rozdílné od nás samotných, jsme nakloněni přezíratí jejich dobré vlastnosti a nebratí ohledu k naučení, které nám z toho vyplývá; neboť tyto vlastnosti, chladně uváženo, zavírá v sobě po většině i povaha křesťanská. Opravdová dobročinnost, svornost jich mezi sebou, pevné svazky pokrevnosti a soucit, jenž velí jim dopomáhati nejhudším z jejich spolubratří k úspěchům, jsou význačnými rysy jejich povahy. A to faktum, které nejlépeji ztrácíme z očí, jest, že tyto tak zvané křesťanské ctnosti jsou skoro tak často příčinou židovských úspěchů, jako jejich bystrozraká střelivost v peněžních záležitostech, jejich ostrovtip k odkrývání

¹⁾ Nicméně každoročně vzrůstající příplněk těchto pohybů se směrem západním, aby rozšířil vítězné řady svých soukmenovců v sídelním městě.

našich slabých stránek, jejich dovednost v těžení z těchto a jejich vytrvalost v podnikání, což vše soustředí se v jediné snaze: získání světských úspěchů. Věru, tajemství židovských úspěchů neleží pouze v jejich mocných způsobilostech, ale v naší nevěrnosti k našim ideálům. Kdybychom byli těmito věrní, Žid útočil by na nás marně. Leč on osvojil si naše prospěšné vlastnosti, rovněž tak jako naše ctnosti a vítězí nad námi, zahráváje si s našimi slabostmi. Ta nejrozšířenější obžaloba proti Židovi jest, že týž jest v obchodních záležitostech nesvědomitý, nepoctivý. Máme to za nejnespravedlivější ze všech výčitek, které se mu činí. Jest třeba teprve určití měřítko naší vlastní svědomitosti. Prozatím jest dokázáno, že největší podvody v Londýně, Paříži a New-Yorku v posledních dvaceti letech skoro výlučně byly dílem Kavkazana — smutno to říci.

Než jdeme o krok dále. Když shrneme veškeré ty potměšilé přírodní pudy rozličných plemen na Východě, odkud Židé pocházejí — když vzpomeneme si na pronásledování, která poslední muslimi snášeti po tak mnohá století — nemůžeme odeprít jim výrazu uznání vzhledem k jejich mnohým vynikajícím vlastnostem.

Můžeme vyčítati jim nesvědomitost, leč oni jsou oprávněni k námitce, že naše ideály nejsou jejich, a že oni jsou věrnější svým, než my našim.

Rozebírali jsme kdysi s jedním Rakušanem otázku důvěry v obchodních záležitostech. „Důvěra?“ pravil. „Já nemám důvěry k nikomu“. To je ovšem velmi dobře, ale katolický kněz má důvěru k židovskému bankéři, neboť svěřuje mu jistiny své záduše. Slyšeli jsme od církevní autority, že Židé jsou jediným národem, jemuž jest nakloněn důvěřovat.

V žurnalistice viněn jest Žid z klamání obecnstva. Proč tedy čteme časopisy, o nichž jsme úplně přesvědčeni, že on je vydává? V Rakousku jest odpověď snadná: poněvadž jsou to jediné, které za čtení stojí.

V.

Rakušané nemohou vyčítati Hebrejovi, když týž, jsa střízlivým Asiátem, nedá se strhnouti jejich libůstkami a jejich ideály. On jednoduše hovoří zákonně dovoleným způsobem jejich obchodním potřebám a choutkám dle nejlepší své rozumové a obchodní způsobilosti.

Šlechta ho neuznává, proč neměl by ji krotiti bičováním jejími slabostmi. Rakušané hotoví se mezi sebou se hrdlovati.

Z jakého ohledu měl by jim Žid zabraňovati, aby tak neučinili? Jejich sváry ještě odvrací na čas jejich zášti od něho a takto prokazují mu službu. Že oni po tom, co on veřejně nabízí, sahají tak chtivě jako miminko po dudlíku — neboť ve Vídni jest čtení časopisů vážným povoláním — v tom zajisté nemůže se zakládati výčitka, Hebrejovi činěná. Naopak jest to skvělým svědectvím o jeho rozumových schopnostech, že vaši dospělí muži hemží se ve vídeňských kavárnách od rána až do noci dychtiví bráti podílu na pokrmu, připraveném od koterie třiceti až čtyřiceti Hebrejů.¹⁾

Nechť si již pozůstává z vtipných žertů a posměchu z vašich zřízení a vašich výtečníků aneb kritických dobrozdání, poučujících čtenáře, co má chválit a co odsoudit, výsledek jest týž. Jest to zřetelný důkaz duševní poroby tak účinné a dalekosáhlé jako kteréhokoli jiného druhu. A my kloníme se k náhledu, že průměrně vzato, rakouští Židé nezneužívají své žurnalistické moci, nýbrž spíše vládnou jí se slušnou měrou zdrženlivosti. Leč tato nadvláda Židů tak málo jest uznávána, že dle doslechu jsou v Rakousku i jinde lidé, kteří ještě mluví o obrácení Židů. O, vy dobráckové křesťanstí, jim podařilo se již skoro obrátit vás.

Jiná stížnost, již si Rakušané na Žida vedou, jest, že týž jest, jak Němec se vyjadřuje: „šplhavec“ (ein Streber), — prospěchář, prohnáný, úskočný egoista, člověk, jenž není vybíravý v prostředcích, jichž používá, dokud dělá karriéru. Jako by křesťanstvo nemělo mezi sebou takových! Jako by v Rakousku potměšilý Sasík nebo lstivý Virtemberčan, kteří přicházejí do Rakouska udělati štěstí, byli vybíravější v tom ohledu! Jako bychom nebyli slyšeli heslo vynikajícího křesťanského ředitele dráhy: „Svět jest mou ústřicí, já ji chci otevřít“.

V jistém ohledu Žid, chce-li se domoci úspěchu, přichází do pokušení užití prostředků, jichž křesťan k svému zdaru nemá zapotřebí. Neboť on potkává se od prvopočátku s nenávisť. Takto, byť by byl jakkoli učený v právech, sběhlý ve vědě a svědomitý v obchodě, musí přemoci dříve váš odpor, nežli ho použijete. A podivuhodno jest, že se mu to podaří. Stane-li se to pomoci klamu, jak bláhovi musí býti ti, kteří staví se jemu na odpor

¹⁾ Dle novějších dat více než třikrát čtyřicet. V redakci Neue Freie Presse sedí jich 18, Neues Wiener Tagblatt 20, Illustr. Extrablatt 16, Oesterr. Volkszeitung 5, vládní Presse 15, Wiener Allgem. Zeitung 10, Wiener Tagblatt 12, Fremdenblatt 14, Vorstadtzeitung 6 atd.

a potom mu důvěřují! Jest dokázáno, že když Žid nabývá úspěchů, nejsou peníze jeho posledním cílem, nýbrž spíše vážnost, kterou chtěli bychom mu odeprítí, a již daříme pouze ty, kdož mají peníze.

Ne, my odmítáme domněnku, že by Žid byl o poznání hrabivějším než křesťan. Právě naopak; dle zákonů psychologických neměl by býti takovým, an leží to v lidské povaze, ceniti nejvýše to, čeho lze nejsnadněji dosáhnouti. A průměrný Žid získává peníze hravě. On možná, že si váží titulů a jiných vyznamenání více než křesťan, poněvadž dosud nenalezaly se v jeho dosahu, ač nyní již tomu není tak, jak německý jeden rým vyjadřuje:

„Jeder Schmul wird Consul,
Jeder Aaron wird Baron“.¹⁾

Leč ani titul ani vyznamenání nemá vlivu na jeho strážlivý úsudek v obchodních záležitostech. Dokazuje to nejlépe jeho neustálý úspěch v Rakousku. Dále viní se z arrogance. Dle našich zkušeností zednářská dobromyslnost jest častějším příznakem Žida, než arrogance — zvláště vůči těm, kteří chovají se k němu bez arrogance. Není pochyby o tom, že mezi Židy z různých kruhů méně arrogance nalezneme, nežli mezi křesťany.

VI.

Začasté se tvrdilo, že Žid jest rozkladnou silou, že nadvláda židovská jest znamením úpadku. A tomu byli bychom ochotni uvěřit, a sice z toho důvodu, že ten národ ztrácí sílu k odporu, který nechá domoci se nadvlády cizímu antipathickému plemenu, jež v nejvyšším slova smyslu není produktivním. Právě Spinoza — snad největší Žid novověku — stal se známějším vznešeností svých myšlének, nežli původností své filosofické soustavy. Žádný židovský vynálezce, žádný židovský malíř, dramatik nebo architekt nepopíratelně prvního stupně není znám. To zajisté dodává pravděpodobnosti tvrzení jeho nepřátel, že Žid nic nevyrábí, ale „ve všem dělá“. On opravdu nevyznamenává se jako vynálezce nebo vyrábítel. To ovšem nic neznamena. Není to duchaplnost, čemu se obdivujeme aneb co dosahuje úspěchů. Cena patří schytralému na rozdíl od výborného a Žid je schytralý. Bez odporu Žid jest nepřekonatelný jakožto manipulátor a my žijeme v době,

¹⁾ Ze Šmula udělají konsula,
z Arona udělají barona.

kdy zruční manipulátoři domáhají se úspěchů. To z většího dílu vysvětluje nám, proč panství Židů padá do naší doby a nikoli do minulé.

Jsou mimo Žida i jiní zasvěcenci v tom oboru, leč v Rakousku nemá Žid vážného soutěžníka, jenž by za zmínku stál. Ctíhodný Rakušan nemusí to bráti za pouhou poklonu. Neboť, jeví-li méně schopností, není třeba myslet, že by byl méně ctižádostivý; dokladem toho jest arrogantní, na bohatství hrdý, rakousko-křesťanský povýšenec, který úplně ztratil hlavu od té doby, co mu jeho miliony přinesly titul císařského rady. Zajisté není zapotřebí Židu stydět se za to, že zůstává chladným při počínání si v peněžních záležitostech za okolností, v nichž křesťan by ztratil veškeru rozvahu. Liberální premier-ministr může ho udělat baronem. Žid z vděčnosti může za to ministru prokázat nějakou laskavost („good thing“ — dobrou věc), leč vděčnost nikdy neobmezí rozhled Žida, aby se dal strhnouti, vystaviti nějaké peníze risiku, spolehaje se na řečeného liberálního ministra. Žid může to nalezati ve svém prospěchu, aby se stavěl jemu oddaným, leč věřiti mu nebude.

Neměli bychom skutečně shledávati vadu Žida v tom, že týž, ač nám pomáhá vypouštět naše malé mydlinové hubliny, přece málo kdy bývá dosti bláhovým na jejich dokonalost vsaditi peníze, ať již mají podobu populárního státníka, populárního vojévůdce nebo pochybné společnosti akcionářské. To ponechává Žid Kavkazan; neboť má pronikavý čich k vycítění veteše, jsa mocí poměří obyčejně v tom obchodě sám súčastněn.

Nejvěrohodnější důvod, na základě jehož zdá se býti dovoleno, posuzovati Žida zcela muž proti muži, jest, že týž, jsa tuhým asiatským Semitou — mírná výčitka, již on vždy snaží se popřít, chtěje raději považován býti za spolubratra trpícího náboženskou nesnášlivostí — nepostrádá přivlastků svého plemene, z nichž některé jsou nám protivny. Budiž také poukázáno k tomu, že on ne vždy užívá ziskaneho vlivu, aby působil na naše pudy nejlepší; ovšem, tak jednají mnozí křesťané také. Z jeho převahy vyplývá ještě jiný praktický neprospěch, že vlastně jsou dvě neděle v týdnu, což jest obtížným omezením obchodu.

V jistém malém rakouském městě panuje dosud starodávný zvyk, že ponocný budí občany, vyvoláváje: „Odbila pátá hodina. Milí křesťané, vstávejte a chvalte Pána“.